

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГУШКО СЕРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 657.471

**ОБЛІК І АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ
В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
ПІДПРИЄМСТВА**

08.06.04. – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2003

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі аудиту Київського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Савченко Володимир Якович
Київський національний економічний університет,
завідувач кафедри аудиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік НАН України
ЧУМАЧЕНКО МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ
Київський національний економічний університет,
завідувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

кандидат економічних наук, доцент
Чернелевський Леонід Миколайович
Національний інститут харчових технологій,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та
аудиту

Провідна установа: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра обліку та аудиту, м. Київ

Захист відбудеться “ 29 ” травня 2003р. о 16-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.02 Київського національного економічного університету Міністерства освіти і науки України за адресою: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного економічного університету за адресою: 03680, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1, ауд. 201.

Автореферат розісланий “ 24 ” квітня 2003р

Вчений секретар

спеціалізованої вченої ради

А.М. Поддєрьогін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Гіперінфляція, загальне падіння виробництва, недосконалість законодавчої бази та системи контролю, безгосподарність та невміла конверсія, що мали місце на початковому етапі становлення державності в Україні призвели до того, що більша частина державних підприємств та новостворених з них акціонерних товариств, опинились в досить складному економічному становищі.

Одним з багатьох, але, безперечно, досить вагомим фактором, що негативно вплинув на економічне становище вітчизняних промислових підприємств, був незадовільний стан системи обліку виробничих витрат. Ця система не могла своєчасно надати реальну інформацію про положення витрат на виробництво, а значить не давала можливості ефективного управління останніми. Досвід господарювання зарубіжних промислових підприємств в умовах ринкової економіки довів, що самим надійним способом покращення стану обліку і управління виробничими витратами є впровадження сучасних інформаційних систем.

Питання підвищення ефективності традиційних процедур обліку та аудиту виробничих витрат, за рахунок впровадження інформаційних технологій – є актуальним для керівництва промислових підприємств. Саме це дає змогу адміністрації підприємств відчувати тенденції сучасного ринку та орієнтуватися на нього, а саме відповісти на два основних питання, що постають перед будь-яким підприємством: знайти своє місце в економічному середовищі та правильно оцінити свої пріоритети.

Облік виробничих витрат є лише однією з частин структури управління будь-якого підприємства, і повинен бути організований таким чином, щоб відповідати потребам ефективного прийняття управлінських рішень. Колишній підхід з акцентом на стандартизовані процедури поступився місцем більш гнучким системам обліку, які орієнтовані на використання можливостей підприємства.

Не менш гостро постає сьогодні питання проведення аудиту виробничих витрат. Саме проведення якісних аудиторських перевірок є основою прийняття вірних економічних рішень. Процес здійснення аудиту регламентується з одного боку державою, через встановлення нормативів аудиту, здійснення реєстрації аудиторів, аудиторських фірм і контролем за їх діяльністю. З іншого боку - громадськими професійними аудиторськими організаціями. Але на жаль не існує універсальних практичних методик проведення як аудиту в цілому, так і аудиту виробничих витрат в умовах

функціонування на підприємстві інформаційних систем. Важливість наведених вище питань і зумовлює актуальність теми, обраної для дисертаційного дослідження.

Дослідженню проблем організації та методології обліку і аудиту виробничих витрат приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: М.Г. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, К. Друри, Р. Ентоні, В.П. Завгородній, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник, Є.В. Мних, В.Ф. Палій, М.С. Пушкар, В.С. Рудницький, Дж. Ріс, В.Я. Савченко, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, А.Д. Шеремет.

Разом з цим, ще не знайшли свого оптимального вирішення питання обліку та аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем, зокрема на промислових підприємствах Криворізького регіону, які теж опинилися у скрутному економічному становищі. Одним з таких підприємств є Акціонерне товариство закритого типу "Електромашпромсервіс". Підприємство обрано як базове для проведення дослідження в зв'язку з тим, що його організаційна структура управління та обліку є прикладом взаємозалежності структурних підрозділів в розрізі одного виробничого циклу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри аудиту Київського національного економічного університету за кафедральною темою "Проблеми розвитку аудиту, державного контролю та інформаційних технологій, як важливих інструментів ринкової економіки" (номер державної реєстрації 0101U007344) за підрозділом "Проблеми вдосконалення методики організації аудиту на підприємстві". Особистий внесок автора полягає в розробці пропозицій щодо вдосконалення методики обліку і аудиту виробничих витрат за умов функціонування інформаційних систем на промисловому підприємстві, а також розробці методики визначення економічного ефекту за рахунок впровадження інформаційних систем.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є: дослідження обліку і аудиту виробничих витрат за умови функціонування інформаційних систем підприємства; розробка практичних рекомендацій з урахуванням специфіки промислового підприємства, спрямованих на вдосконалення системи обліку та аудиту виробничих витрат.

Для досягнення вказаної мети в процесі проведення дослідження поставлено ряд завдань:

- уточнення визначення поняття "витрати" як економічної категорії;

- дослідження впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на систему управління витратами виробництва на підприємствах Криворізького регіону;
- створення інформаційно-аналітичної системи управління виробничими витратами;
- розробка пропозицій щодо удосконалення методики обліку і аудиту виробничих витрат за умови функціонування інформаційних систем підприємства;
- апробація результатів дослідження, з метою визначення їх ефективності в умовах конкретного виробництва.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дисертаційного дослідження є облік і аудит виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем та прийняття управлінських рішень.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є діюча інформаційно-аналітична система управління обліку та аудиту виробничих витрат на підприємствах Криворізького регіону в умовах ринкової економіки.

Методи дослідження. Процес дослідження проводився із застосуванням діалектичного підходу до вивчення сучасного стану обліку та аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем підприємств Криворізького регіону. Вивчаючи облік виробничих витрат та його вдосконалення в умовах функціонування інформаційних систем застосовувалися методи: групування, економіко-математичне моделювання, узагальнення, традиційні методи економічної статистики. Для виявлення методичних аспектів зовнішнього та внутрішнього аудиту виробничих витрат застосовувалися слідуєчі методи: порівняння, метод співставлень, розробка системи показників, побудова аналітичних таблиць, середніх величин, імітаційне моделювання.

Наукова новизна одержаних результатів. На основі проведених досліджень отримані такі наукові результати:

- визначено методичні основи витратної політики промислових підприємств в автоматизованому середовищі;
- розроблено рекомендації щодо удосконалення методики обліку та аудиту виробничих витрат за умов функціонування інформаційних систем;
- запропоновано методику визначення економічної ефективності промислового виробництва на основі комплексного аналізу кінцевих підсумків;
- розроблена інформаційно-аналітична система управління виробничими витратами IACSPC (Information Analytical Control System of Production

Cost), яка охоплює набір методичних прийомів ведення обліку та аудиту виробничих витрат на базі програмного забезпечення 1С: Підприємство 7.7;

- розроблена методика аудиту виробничих витрат як складова частина ІАСРС, відмінна особливість якої полягає в повній відвертості для користувачів з точки зору налаштування системи з урахуванням специфіки підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Використання розробленої інформаційно-аналітичної системи управління виробничими витратами в поєднанні з методикою визначення економічної ефективності промислового виробництва дає можливість:

- проводити оперативне виробниче планування та отримувати необхідну інформацію для прийняття рішень з питань управління витратами як в межах підрозділу, де отримана інформація, так й в межах підприємства в цілому;
- відображати бізнес-процес від первинного аналізу до форми подання остаточного проекту;
- здійснювати горизонтальну та вертикальну оптимізацію бізнес-процесу, тобто інтеграцію ряду технологічних процедур, а саме, надання співробітникам окремих повноважень та визначення ролі кожного з них в бізнес-процесі, що приводить до значного підвищення їх відповідальності;
- проведення внутрішнього і зовнішнього аудиту з застосуванням сучасних інформаційних технологій за рахунок наявності в інформаційній системі підприємства контрольного аспекту.

Результати дисертаційного дослідження були покладені в основу створення програми комплексної автоматизації підприємства, з зосередженням на обліку та аудиту виробничих витрат Акціонерного товариства закритого типу “Електромашпромсервіс” (довідка №112 від 18.04.02 р.). Автор брав участь у створенні програми, а саме в розробці методики та під час практичного впровадження програми на підприємстві. Окремі блоки програми проходять випробування в реальних умовах виробництва і дають позитивні результати. Методичні розробки щодо організації і методології обліку і аудиту виробничих витрат за умов функціонування інформаційних систем були впроваджені також на Новокриворізькому гірничо-збагачувальному комплексі Криворізького державного гірничо-металургійного комбінату (довідка №НК-548 від 22.03.02

р.), ВАТ “Центральний гірничо-збагачувальний комбінат” (довідка №343/02 від 04.03.02 р.) та ВАТ “Електро завод” (довідка №251/24 від 15.03.02 р.).

Теоретичні та методичні розробки, одержані в процесі проведення наукових досліджень, знайшли своє відображення у доповненні навчальних програм з курсів: “Організація інформаційних систем обліку, контролю та ревізії”, “Аудит”, “Організація обліку і контролю”, які реалізуються в освітньо-професійній програмі підготовки спеціалістів за спеціальністю “Облік і аудит” Криворізького економічного інституту Київського Національного економічного університету (довідка №27/3 від 30.04.02 р.).

Апробація результатів дисертації. Під час роботи результати дослідження доповідались на трьох науково-практичних конференціях, у тому числі на міжнародній науково-практичній конференції “Розвиток науки про бухгалтерський облік” (м. Житомир, 23-24 листопада 2000 р.), на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Україна наукова 2001” (м. Дніпропетровськ, 5-7 листопада 2001 р.) та на міжнародній науково-практичній конференції “Наука і освіта 2002” (м. Дніпропетровськ 5-7 березня 2002 р.).

Публікації. За темою дисертаційної роботи опубліковано 9 наукових праць, загальним обсягом 2,64 друкованих аркуша (частка автора – 2,29 д.а.), з них шість в наукових фахових виданнях (2,33 д.а.), три - в інших виданнях (0,31 д.а.).

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг дисертаційної роботи складає 155 сторінок, у тому числі 4 таблиці на 3 сторінках, 12 рисунків на 6 сторінках, та 33 додатки, що займають 56 сторінок. Список використаних джерел містить 166 найменувань на 13 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету та основні завдання дослідження, викладено результати виконаного дисертаційного дослідження.

Розділ 1. Концептуальні основи побудови обліку і аудиту виробничих витрат. Як показують результати проведеного дослідження, стан більшості промислових підприємств може бути визначений як кризовий, а сьогоденний процес господарювання - як період трансформації в ринкову економіку.

В дисертаційному дослідженні звернуто увагу на економічні, юридичні, організаційні, техніко-технологічні чинники промислових підприємств.

Компетентність їх керівників і потреба в тій або іншій управлінській інформації обумовлює різноманітність конкретних форм організації обліку і аудиту виробничих витрат. Якщо взяти до уваги облік виробничих витрат, то визначне значення має впровадження сучасних методів і засобів управління виробництвом, удосконалювання системи бухгалтерського обліку, підвищення його контрольних функцій.

Достовірна облікова й аналітична інформація про виробничі витрати, сформована в єдиній інформаційній системі, має бути основою для підготовки і прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління виробництвом, тобто відповідати головним вимогам до бухгалтерського обліку в умовах ринкових відносин.

Серед функцій процесу управління варто виділити наступні, а саме: фінансовий, управлінський та податковий облік, економічний аналіз, аудит. На сьогодні значимість фінансового і податкового обліку переважає в більшості підприємств, однак, розглядати кожну окремо узятую функцію процесу управління як окрему частину, відірвану від загального процесу управління виробництвом не можна, тому що вона є частиною загального інформаційно-економічного забезпечення управлінського процесу (рис. 1).

Рис.1. Функціональна частина підсистем обліку, економічного аналізу та аудиту виробничих витрат

Слід також зазначити, що в процесі побудови обліку витрат на виробництві, технологічний процес являє собою сукупність кількох технологічних операцій, які формують технологічну фазу, ділянку або центр відповідальності. Характер операцій технологічного процесу визначає можливість їх відображення в первинних документах на підставі даних про кількісні параметри виробничого процесу. В даному випадку це дозволяє

проводити групування витрат, які можна було б перелічувати за видами продукції, місцем (центром) формування.

Якщо такої можливості немає, то облік повинен будуватися по виробництву в цілому.

Однією з передумов раціональної організації аудиту виробничих витрат є зростання внутрішньовиробничих потреб менеджерів у контрольній інформації високої якості для оперативного керування роботою підприємства.

Дослідженням доведено, що серед причин, які відносяться до методичного аспекту, слід в першу чергу виділити відсутність єдиної облікової політики, яка не може бути вироблена раз і назавжди.

В динамічних середовищах, якими є сучасна господарська діяльність, облікова політика повинна постійно приводитися у відповідності з реальністю.

Розділ 2. Організаційно-методичні аспекти обліку виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем. Вивчаючи дане питання, перш за все, слід звернутись до Державної програми створення електронних систем контролю і управління товарним і грошовим обігом на 1994-2000 рік, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.06.94р. №390 “Про впровадження електронних систем контролю та управління товарним і грошовим обігом”.

В основу даної програми покладені принципи створення відкритої для розвитку багаторівневої автоматизованої системи управління фінансами і товарними потоками держави. На жаль, програма не змогла врахувати всі економічні умови і реалії. Але, незважаючи на це, зменшувати її значущість в інформатизації держави не можна.

Прийняття стабілізаційних управлінських (оперативних і стратегічних) рішень щодо впровадження інформаційних технологій в гірничо-збагачувальній промисловості Кривбасу, спрямованих на виведення її з кризи – є необхідним. В залежності від доцільності і ефективності прийнятих стабілізаційних рішень, підприємства можуть вийти з кризового стану або, навпаки, посилити його.

В зв'язку з цим, питання впровадження методики обліку і аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем розглядається на прикладі підприємства, яке займається ремонтом електрообладнання гірничодобувних підприємств та шахт Кривбасу, а саме АТЗТ “Електромашпромсервіс”. Впровадження даної методики дозволить найбільш достовірно дослідити зміну величини результатів виробництва досліджуваного підприємства.

Як показує практика, швидке та ефективне вирішення перерахованих проблем можливо тільки з використанням сучасних технологій корпоративного управління:

- CSRP (Customer Synchronized Resource Planning) - планування ресурсів, синхронізоване зі споживачем;
- MIS (Management Information System) – управлінські інформаційні системи.

Тому, для досягнення поставленої мети, автором була розроблена інформаційно-аналітична система управління виробничими витратами IACSPC (Information Analytical Control System of Production Cost) (рис.2).

Відмінною рисою IACSPC у процесі моделювання є використання методології IDEFO. Вона відрізняється унікальною здатністю "запитувати" у процесі моделювання, нерозривним зв'язком графічних засобів, методології і технології.

В IACSPC процедура поетапної обробки економічної інформації представлена послідовністю наступних етапів:

- фільтрація аналізованих об'єктів за областю припустимих значень показників, закладених у програму;
- визначення відносної пріоритетності об'єктів;
- представлення результатів на площині типу "вигоди – витрати" та їхнє пред'явлення працівнику, який приймає підсумкові рішення.

Розроблена організаційна структура передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів не тільки для осіб, які здійснюють документообіг, систематизацію і узагальнення даних економічного характеру, але для значної частини працівників підприємства організаційно не пов'язаних з бухгалтерією безпосередньо. Тому їх організаційна підпорядкованість зовсім не обмежується підключенням до єдиного інформаційного простору.

УПРАВЛІННЯ

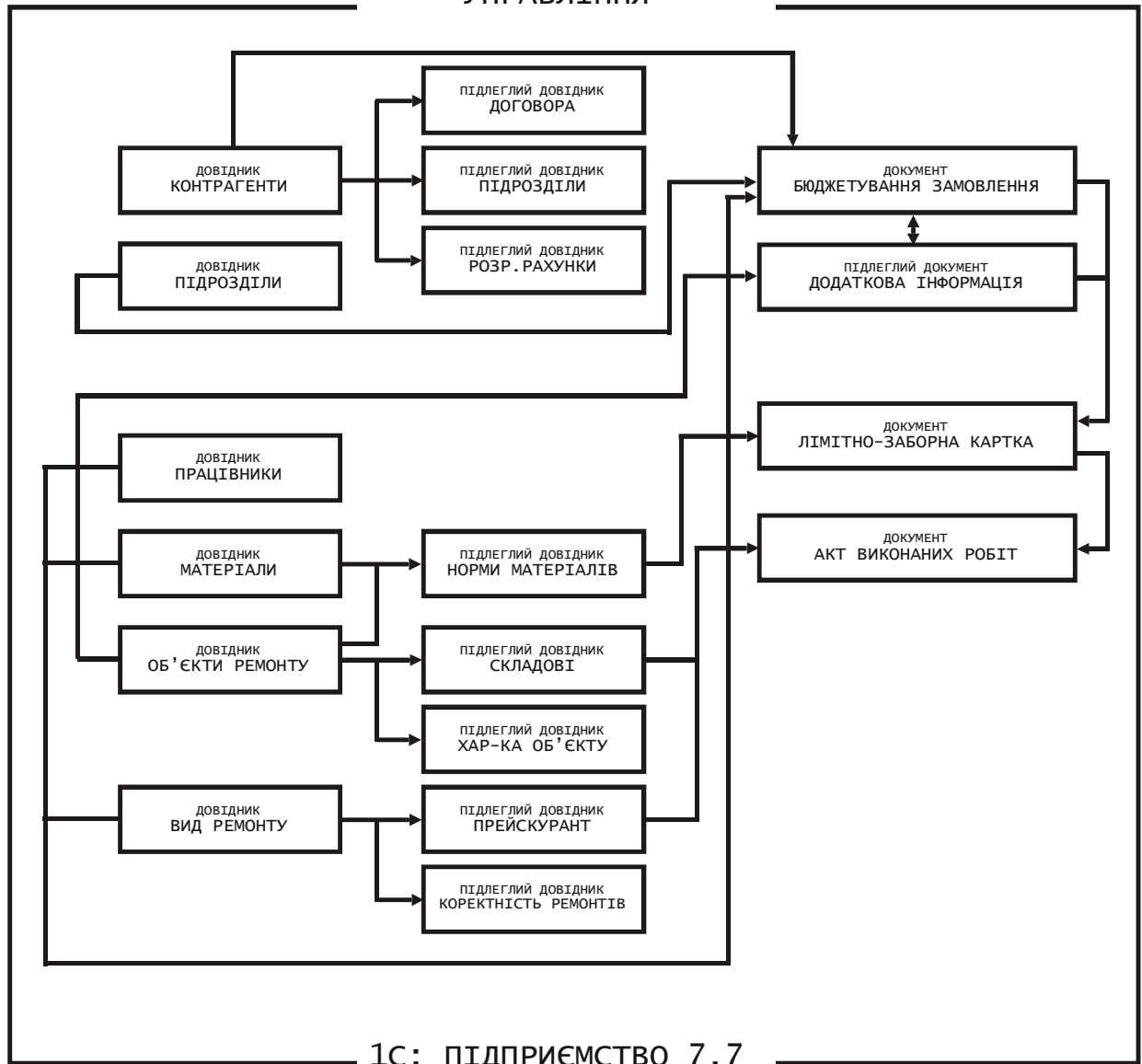

Рис.2. Приклад частки моделі системи IACSPC

Серед позитивних результатів, отримання яких стане можливим в процесі вдосконалення обліку виробничих витрат, потрібно зупинитися на таких:

- інформаційні потоки досягають більшої довершеності, що дає змогу прискорити аналіз, підвищити надійність і скоротити терміни звітності;
- є можливість спрямовувати накопичені знання і передовий досвід коригування бізнесу на майбутнє, завдяки чому у керівництва підприємства з'являються альтернативні варіанти розвитку;
- забезпечується оперативний перехід інформації з дільниці одного фахівця на дільницю іншого, що значно спрощує даний процес і дає істотну економію грошей і часу;

- врегулюється система руху інформаційних потоків і зберігання інформації;
- досягається оперативність оцінки рентабельності бізнесу в контексті функціонування інформаційної системи;
- встановлюється прямий зв'язок повноважень з відповідальністю;
- переважають інтереси підприємства, а не його підрозділів;
- доручення виходять з єдиного координуючого джерела і тому не дублюються.

Одним з варіантів визначення економічної ефективності процесу обліку виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем на промисловому підприємстві може бути виділення ряду коефіцієнтів:

- складського обліку;
- виробничої динаміки;
- оптимізації бізнес-процесу;
- трудомісткості;
- ефективності маркетингового комплексу;
- окупності витрат на автоматизацію.

Це дає змогу, утворити єдиний інформаційний простір, що дозволяє менеджерам і аналітикам швидко і надійно отримувати інтегровані дані про діяльність організації взагалі та кожної ланки, зокрема.

Визначення цих показників (коефіцієнтів) проводиться через виділення ряду чинників, які відображають рівень своєї значущості в початковому стані - на початку процесу автоматизації, і в кінцевому - по його завершенню.

Розділ 3. Аудит виробничих витрат та прийняття управлінських рішень з використанням інформаційних систем. На даний момент в Україні діють три затверджені національні аудиторські нормативи в галузі проведення аудиту при сприянні комп'ютерної техніки. А саме:

- норматив №13 "Аудит в умовах електронної обробки даних";
- норматив №30 "Використання комп'ютерів в галузі аудиту";
- норматив №31 "Вплив системи електронної обробки даних на оцінку систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю".

Регламентовані цими нормативами питання не вичерпують кола проблем, з якими стикаються українські аудитори та промислові підприємства при взаємодії в умовах обробки інформації із застосуванням інформаційних систем.

При проведенні зовнішнього аудиту виробничих витрат існує дві принципові відмінності в умовах функціонування інформаційних систем:

- замовник надає аудитору робоче місце користувача облікової інформації з урахуванням поставлених завдань;
- аудит проводиться за допомогою програмного продукту, що належить аудитору.

Потрібно зазначити, що якість аудиту, як зовнішнього, так і внутрішнього, залежить від забезпечення документального оформлення виробничих процесів, аналітичних процедур і грамотної розробки внутрішньовиробничих стандартів. Це дозволяє підвищити ефективність аудиторських перевірок і уникнути помилок при проведенні аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем.

Можлива невизначеність стосовно складності інформаційної системи підприємства, сприяє тому, що аудитори заздалегідь намічають ключові параметри перевірки. Передусім масштаб, права доступу і графік робіт. На цьому етапі в інтересах як аудиторів, так і керівників промислового підприємства повинно бути вирішено питання про отримання максимально доступних прав для аудиторської перевірки виробничих витрат. Це дозволить надалі уникнути питань про недостатність в наданій економічній інформації.

Таким чином, оцінюючи можливості аудиту виробничих витрат в поєднанні з інформаційними системами, можна зробити висновок, що завдання аудитора не можна в повному розумінні регламентувати законодавчо. Реальність така, що підприємства з кожним днем ставлять перед аудиторами все нові завдання, виконання яких вже залежить від професійних навичок.

ВИСНОВКИ

В дисертаційній роботі проведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, по створенню методики обліку та аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем на прикладі підприємства, яке займається ремонтом електрообладнання гірничодобувних підприємств та шахт Кривбасу, а саме АТЗТ “Електромашпромсервіс”. Це дозволяє найбільш достовірно відобразити зміну результатів виробництва внаслідок прийняття стабілізаційних управлінських рішень, одним з яких є автоматизація обліку виробничих витрат.

Результатом дисертаційного дослідження є методичні пропозиції, щодо вдосконалення процесу обліку та аудиту виробничих витрат в умовах

функціонування інформаційних систем. У роботі наведено обґрунтування теоретичних і науково-методичних положень стосовно цього питання.

В період становлення системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку, його стандартизації, що відбуваються в умовах розвитку ринкових відносин, особливо важливо і актуально усвідомити відсутність єдиного підходу, загальної точки зору відносно теорії виробничих витрат. Зважаючи на це, був проведений аналіз різних точок зору, та їх систематизація. Ключовим етапом робіт під час побудови методичних основ витратної політики на підприємстві є розробка документа під назвою "методика обліку виробничих витрат". В свою чергу, одним з основних аспектів витратної політики, крім створення фінансово прозорої системи управління, є формулювання вимог до інформаційної системи по обліку виробничих витрат.

Комплексне вивчення економіки підприємств передбачає систематизацію показників господарської діяльності, без якої неможливо надати справжнього уявлення про ефективність виробничого процесу. Необхідно, щоб конкретні дані про різні види діяльності були органічно пов'язані між собою в єдиній комплексній системі, якою є програма 1С: Підприємство 7.7. На АТЗТ "Електромашпромсервіс" виразно виявляються тенденції в необхідності застосування ефективної системи управління підприємством. Такою системою могла б стати розроблена інформаційно-аналітична система управління виробничими витратами ІАСРС.

Визначені в дисертаційному дослідженні позитивні результати від господарської діяльності, що були досягнуті внаслідок впровадження розробленої ІАСРС, не знайшли відображення в поліпшенні фінансового становища акціонерного товариства, оскільки частково були спрямовані на поповнення оборотного капіталу та на збільшення платоспроможності підприємства.

З переходом до ринкових відносин в економіці нашої країни виникли нові проблеми і потреби, що обумовили появу нових спеціальностей і нових теоретичних і практичних дисциплін, в тому числі і аудиторського контролю. Вивчення специфіки промислового підприємства дозволяють визначити основні напрями аудиторської перевірки, тобто сформулювати програму аудиту. Переходячи безпосередньо до аудиту виробничих витрат на АТЗТ "Електромашпромсервіс", відразу потрібно звернути увагу на ряд моментів:

1. Як базова програма автором була взята програма 1С: Підприємство 7.7.

2. Під час розробки методики обліку виробничих витрат в умовах функціонування інформаційної системи закладалася можливість виділення контрольного аспекту, призначеного для внутрішнього і зовнішнього аудиту.

Таким чином, оцінка якості інформації, що надається управлінською інформаційною системою, є однією з найважливіших функцій аудитора. Впровадження на підприємстві інформаційних систем, сприяє розвитку абсолютно іншого аудиту, а саме управлінського аудиту. Проведення аудиту з використанням програмного забезпечення 1С: Підприємство 7.7 дає можливість дослідити і дати рекомендації в таких напрямках:

- системне адміністрування;
- управління портфелем замовлень;
- контролінг;
- планування виробництва.

Наведені вище пропозиції висвітлено також у публікаціях автора. Застосування рекомендацій, що містяться у дисертаційній роботі, дозволять підприємствам підвищити якість обліку та аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем та ефективніше використовувати результати своєї діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА

У наукових фахових виданнях:

1. *Гушко С.В.* Доцільність автоматизації управлінського обліку за умов реформування методології обліку з урахуванням міжнародного досвіду // Міжнародна економіка. Збірник наукових праць. - К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. - 2000. - №26. - С. 101-103.- 0,2 д.а.
2. *Савченко В.Я., Гушко С.В.* Основні принципи бухгалтерського обліку в умовах функціонування інформаційних систем // Економіка. Вісник. - К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. - 2001. -№51. - С. 26-32. – 0,6 д.а. (особисто автору належить 0,25 д.а., де відображено спільне використання вітчизняних і міжнародних стандартів фінансової звітності в рамках одного підприємства).
3. *Гушко С.В.* Автоматизація економічної інформації - один з визначальних факторів вітчизняних промислових підприємств // Економіка: проблеми

- теорії та практики. Збірник наукових праць. - Дніпропетровськ: Наука і освіта. - 2001. -№102. - С. 93-100. - 0,3 д.а.
4. *Гушко С.В.* Стратегічний облік виробничих витрат в керованих інформаційних системах // Стратегія економічного розвитку України. Наукових збірник. - К.: КНЕУ. - 2002.- №2(9). - С. 516-522. - 0,46 д.а.
  5. *Гушко С.В.* Аудит виробничих витрат за умов функціонування інформаційних систем на підприємстві // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. - Дніпропетровськ: Наука і освіта. - 2002. -№140. - С. 108-119. - 0,5 д.а.
  6. *Гушко С.В.* Поєднання інформаційних технологій та облікової політики виробництва на гірничо-металургійних підприємствах Кривбасу // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. - Дніпропетровськ: Наука і освіта. - 2002. -№144. - С. 17-23. - 0,27 д.а.
- В інших наукових виданнях:***
1. *Гушко С.В.* Необхідність впровадження інформаційних технологій на шляху реформування бухгалтерського обліку // Розвиток науки про бухгалтерський облік. Збірник тез та текстів виступів на міжнародній науковій конференції. Частина III. - Житомир: ЖІТІ. - 2000. - С.217-220. - 0,15 д.а.
  2. *Гушко С.В.* Аудит виробничих витрат // Україна наукова 2001. Матеріали першої всеукраїнської науково-практичної конференції. Економічні науки. - Дніпропетровськ: Наука і освіта. - 2001. –Т.9. - С. 57-58. - 0,08 д.а.
  3. *Гушко С.В.* Організація і управління виробничим процесом в умовах функціонування інформаційних систем // Наука і освіта 2002. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції.. Економіка. - Дніпропетровськ: Наука і освіта. - 2002. –Т.10. - С. 47-48. - 0,08 д.а.

АНОТАЦІЯ

Гушко С.В. Облік і аудит виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем підприємства. – *Рукопис.*

Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.04. - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Київський національний економічний університет. - Київ, 2003.

Дисертація присвячена питанням удосконалення обліку та аудиту виробничих витрат в умовах функціонування інформаційних систем на промислових підприємствах.

На основі проведеного дослідження доведено вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на систему управління витратами виробництва на підприємствах Криворізького регіону.

Розглянуто методику обліку і аудиту виробничих витрат на досліджуваних підприємствах за умов використання інформаційних систем.

В роботі запропоновано концептуальний підхід стосовно методики визначення економічної ефективності промислового виробництва на основі комплексного аналізу кінцевих підсумків.

Розроблена інформаційно-аналітична система управління виробничими витратами IACSPC (Information Analytical Control System of Production Cost), на базі програмного забезпечення 1С: Підприємство 7.7, охоплює набір методичних прийомів ведення обліку та аудиту виробничих витрат. Відмінна особливість запропонованої методики аудиту виробничих витрат, як складової частини IACSPC, полягає в повній відвертості для користувачів з точки зору налаштування і програмування власних розробок.

Ключові слова: аудит, бухгалтерський облік, виробничі витрати, інформаційні системи, інформаційні технології, методика, моделювання, організація, управління.

АННОТАЦІЯ

Гушко С.В. Учет и аудит производственных затрат в условиях функционирования информационных систем предприятия. – *Рукопись*.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук за специальностью 08.06.04 - Бухгалтерский учет, анализ и аудит. Киевский национальный экономический университет.- Киев, 2003.

Диссертация посвящена вопросам усовершенствования учета и аудита производственных затрат в условиях функционирования информационных систем на промышленных предприятиях.

Для оценки необходимости принятия стабилизационных управленческих решений и определения эффективности, необходимо наличие определенного методологического и методического обеспечения, позволяющего объективно оценить экономическое состояние производства и направить его на повышение экономической эффективности. Имеющие место исследования в этом направлении не в полном объеме учитывают тенденции современного развития экономики Украины. Поэтому есть необходимость постоянного усовершенствования комплекса методик автоматизации учета и аудиту

производственных затрат, которые отвечают текущим антикризисным программам.

На основе проведенного исследования доказано влияние внешних и внутренних факторов на систему управления затратами производства на предприятиях Криворожского региона.

Рассмотрена методика учета и аудиту производственных затрат на исследуемых предприятиях при условии функционирования информационных систем. Система документооборота на предприятиях имеет ряд характерных особенностей, а именно, большое количество разных форм документов, чрезмерная обобщенность и сложность в построении, дублирование одних и тех же показателей. Поэтому перед руководителями предприятий сейчас стоит проблема определения приоритетов, на которые следует опираться для поднятия эффективности производства.

В работе предложен концептуальный подход относительно методики определения экономической эффективности промышленного производства на основе комплексного анализа конечных итогов.

Организация бухгалтерского учета производственных затрат в условиях представления и преобразования бухгалтерской информации в таблицы ведет к необходимости разработки нового синтаксиса языка бухгалтерских проводок.

Разработанная информационно-аналитическая система управления производственными затратами IACSPC (Information Analytical Control System of Production Cost), на базе программного обеспечения 1С: Предприятие 7.7, охватывает набор методических приемов ведения учета и аудита производственных затрат. Отличительная особенность методики аудита производственных затрат, как составной части IACSPC, лежит в полной открытости для пользователей с точки зрения настройки и программирования собственных разработок.

Рассматривая проблему аудита производственных затрат на предприятии в период трансформации экономики, следует сосредоточиться именно на внутреннем аудите, так как его объектом есть решение отдельных функциональных задач управления, разработка и проверка информационных систем. Рассмотренные принципы организации процесса аудита производственных затрат служат основой его рационального построения. Развитие рыночного отношения в Украине, переориентация системы управления на потребности предприятий, просмотр критериев оценки их деятельности, необходимость повышения оперативности получения

контрольной информации, распространение стратегических методов осуществления хозяйственной деятельности предприятий требуют новых подходов к вопросам рациональной организации как контроля в целом, так и внутреннего аудита в частности.

На сегодняшний день процесс построения информационных систем ряда горно-обогатительных комбинатов Кривбасса находится лишь на стадии построения систем управления первого уровня: систем сбора и первоначальной обработки данных и некоторых из локальных систем управления заказами. Концепция автоматизации учетной политики горно-обогатительных комбинатов и смежных к ним предприятий должна включать в себя не только комплекс знаний по поводу экономической модели предприятия, но и набор соответствующих информационных технологий, и методологических разработок конкретных задач автоматизации, вплоть до технических задач и постановочных схем.

Целью антикризисной программы промышленности Украины является формирование механизма, позволяющего привлекать дополнительные инвестиции в промышленность под целевые программы, с целью оздоровления промышленности в регионах и создание условий для ее опережающего развития.

Ключевые слова: аудит, бухгалтерский учет, производственные затраты, информационные системы, информационные технологии, методика, моделирование, организация, управление.

ANNOTATION

Gushko S.V. Accounting and audit of industrial expenses in conditions of functioning of informative systems of the enterprise. - Manuscript.

The dissertation for reception of a scientific degree of the candidate of economic sciences in speciality 08.06.04. - Accounting, the analysis and audit. Kyiv National Economic University. – Kyiv, 2003.

The dissertation is devoted to the questions of improvement of the accounting and audit of the industrial expenses in conditions of functioning of informative systems at industrial enterprises.

On the basis of the carried out research the influence of external and internal factors on a control system of expenses of manufacture at the enterprises of the region of Kryvyj Rig is proved.

The methods of the accounting and audit of industrial expenses at the enterprises under research in the conditions of utilization of the informative systems is considered.

In this work the conceptual approach concerning the methods of definition of economic efficiency of industrial production on the basis of the complex analysis of the final conclusions are offered .

The informative-analytical control system of industrial expenses IACSPC (Information Analytical Control System of Production Cost) that covers a set of methodical receptions of conducting the accounting and audit of industrial expenses, on the basis of the software 1C: Predpriyatije 7.7. is developed.

Key words: audit, accounting, industrial expenses, informative systems, informative technologies, methods, modelling, organization, management.